

Rel. d. l. V. d'And., a. 1838, p. 8; i tinc *aixàs* com a cognom en els veïns pobles d'Ars i de Romadriu (xxxvii, 28.12, 173.6). Em limito a assenyalar la versimblança que pertanyi a una arrel bascoide, segurament comuna amb la d'*Aixeus*, *Aixirivall* i *Mont-eixo*, llocs bastant veïns tots ells (sobre els quals V. aqueixos articles; i *Xixerella* 2 k. al N. d'Aixàs (< **Xasse-rella*?). Per a *Bixessarri*, art. infra.

AIXAVIGA, l'

Llogaret agregat a Mont-ral, muntanyes de Prades.

PRON. POP.: *l'aixàviga* anotà JSales i Vallès a Vilaplana i a tres llocs més de la seva enquesta de Mont-ral; com que el malaguanyat i inoblidable amic i col·laborador és l'observador més exacte i més acostumat a la zona, i és zona on es manté la distinció entre *v* i *b*, i encara s'ha preferit la grafia amb *-v-* en el nomenclator de 1964; encara que d'altres ho hagin grafiat amb *-b-*; i la terminació *-iga*, com ja en el de 1936; d'altra banda la guia Iglésies-S. imprimia *Aixàbiga* en el mapa, i (*l'*)*Aixàbega* en el text (pp. 147, 169); és veritat, però, que jo vaig oir *l'aixàbiga* a Mont-ral el 1936, i RAMigó posa *l'Aixabiga* en un recull de la Mussara (898). També en el mot *xàvega* apel·latiu s'ha constatat la pron. amb *-b-* en alguns indrets (DECat IX, 485-6).

Amb inicial o arrel comuna o molt semblant hi ha bastants noms en terres de migdia, que també hi tenen en comú el fet de designar paratges de muntanya o allunyats de les costes, que els fan difícilment compatibles amb la idea de 'xarxa', i altres estris o ormeigs mariners i dels coneguts derivats d'aquell arabisme; si bé tots ells són en paisatge toponímic molt arabitzat, i alguns amb terminacions o variacions vocàliques que ens orienten en el mateix sentit, com *-gó*, *-eus*. I és que el sentit de l'arrel *šbk*, molt productiva en àrab, 'barrejar, embolicar, encreuar, enllaçar', i el sentit de xarxa o reticulat no n'és més que una de les aplicacions concretes; no ho són menys les de 'reixa', 'enreixat', 'emparrat', del qual és versemblant que vingui el nom d'aquest llogaret molt elevat en un gran serrat que baixa a l'E. d'aquell massís, sota els Mo(n)tilats, on certament hi ha edificis d'aquesta naturalesa, i no hi deu haver mancat una capella o ermita (cristiana o sarraïna) quan hi havia més població.

Sobretot en fonts de l'àrab popular d'Espanya i el Magreb trobem *šubbák* «rexa», «enxexado con rexas», «parrilla» en *PAlc*, *šubbák* «cancellus» *RMa* 122, 278, «grille, grillage, balustrade» en l'egipci Boqtor, i 50 en prosistes africans medievals (Dozy), «barrière à claire-voie, grillages, claire-voie» en l'algerià Beaussier; d'on altres accs. secundàries 'resclosa', 'balcó'; «reja de ventana» al Marroc (Lerchundi) i la finestra mateixa a Tunis i Trípoli (ibid.) i Steiger, *Contr.*, 319); arrel 55 *AIXEUS*, estany d'

el substantiu mateix consta amb variant vulgar en *ša* a l'Àfrica (Marroc, Tunis, Trípoli, l. c.). Pel que fa a l'accentuació, encara que l'oxítonea és la clàssica i la de *PAlc* en *šubbák*, és sabut que el vulgar la traslladava a la síl·laba anterior, en molts parlars, quan aquesta era llarga o davant de consonant doble.

Amb aquests antecedents aràbics, posarem aquí: *Es Xabék* partida muntanyenca de Tàrbena (xxxiii, 175. 8), més aviat partint de les mateixes accs. que de 'fílats de caçar', ni de *šabák* «rouleau» (Belot); *Els Xebics* (amb imela granadina)¹ a Ondara (xxxiii, 100. 14); a Llombai, on designa un paratge d'aigües, deu venir de *šubbák* «écluse, conduit d'eau» (*šabaka* «terrain où il y a beaucoup de puits», Belot). Com que en el terme d'Alzira l'*Aixavegó* designa una partida muntanyenca, consistent en part en un «assolat» (xxxii, 98. 16), no serà res d'aigua, ni de xarxes, ni ho podem identificar amb el derivat cat. *aixavegó* 'sac o xarxa plens de palla' (DECat IX, 486a16ss.), però fa l'efecte d'un plural aràbic en *-ún* del mateix mot que ha donat els citats *Xabec* i *Aixàvega*; car, per més que no trobi en aquelles fonts sinó uns plurals fractes com *šabábik*, *xubíbik* (*PAlc*), *šibák* (*RMa*), és sabut que en el vulgar dels nostres moriscos, els plurals sans (com el suposat *šabbákún*) van reemplaçar sovint els antics plurals irregulars.

Encara un altre nom que sembla d'aquest grup és *Los Aixabèus*, partida de Benissanet (Bladé Desumvila, carta de febrer 1954, oït *aixabéus* XIII, 68.8). Però aquí no ens explicaríem per aquest camí la terminació *-eus*. Sí en canvi a l'arrel *šabb* 'ser jove, créixer, divertir-se, saltironar', *šabáb* «juventus», *šabb* «juvenis» *RMa* 122 (cf. també *šabb* «alumen» *RMa* 239), d'on el nom d'instrument de música popular *xabeba* (DECat, s. v.; *šabbába* «fistula» *RMa* 122). Per als *Aixabèus* podem partir de *š-šabáb* que és el plural aràbic de *šabb* 'jove' en el sentit de 'camps no cansats encara, fèrtils', amb la normal vocalització de *-eb* en *-eu*.

No pensi algú que aquest seria el moment de parlar del nom de la cabdal i antiga vila valenciana de *Xàbia*, però estic convençut que té una etimologia ben diferent de tot això, i encara que ja deixo un article en redacció manuscrita, ho ajorno per a article especial de la *X-*, car és un problema massa difícil per tractar-ne ací concisament.

¹ Com que al grau granadí de la imela no s'hi arribava, en el vulgar valencià, més que en contextos especials, potser per a aquest convé partir de la construcció personal *šabáki* d'un adjectiu nisba *sabáki* (amb el recul vulgar), en els quals la metafonia augmentava el tancament; o bé de *šabábik* (plural del dit *šubbák*) contret en *šabéik*.

És un estany al te. d'Àreu (Pallars Sobirà), en els vessants del Monteixo, en la via d'ascensió a aquest, des del Pla de Boet, aproximadament una hora i mitja abans d'arribar al cim. La cèdula amb la pronuncia-